

De verborgen slachtoffers van dementie

De omstanders zijn moe, uitgeput, geïrriteerd, gespannen en machteloos als ouderen zich blijvend storend gedragen. Waarom kunnen deze patiënten niet normaal en rustig zijn? Al is het maar voor eventjes. Wat moeten ze doen met die eeuwige onrust? Wat te doen bij ontremd gedrag? Hoe te handelen bij apathie en ernstige depressie?

Hulpverleners, familieleden, mantelzorgers, ze staan allemaal met hun handen in het haar als het om gedragsstoornissen bij psychogeriatrische of demente patiënten gaat. (Voor een goed begrip: lang niet elke psychogeriatrische patiënt is dementerend en volgens sommigen – zie Dick Sipsma in dit nummer – hoeft een dementerende niet altijd een psychogeriatrische patiënt te zijn.) Hun vragen blijven onbeantwoord. Hoe is dat storende gedrag eigenlijk ontstaan? Was het te voorkomen? En hoe dan wel? En hun allerbelangrijkste vraag: hoe ga je er mee om?

Begrijpen geeft begrip

Als we dat storende gedrag kunnen begrijpen, is er al heel wat gewonnen. Maar om het te begrijpen is kennis en ervaring nodig op talrijke gebieden, omdat de stoornissen het resultaat zijn van een samenspel van algemeen lichamelijke factoren, aard en ernst van het hersenlijden, karakter en levensloop, aard en ernst van de cognitieve beperkingen en van psychosociale en sociale factoren. Al deze facetten moeten we erbij betrekken in hun onderlinge samenhang om het gedrag te kunnen verklaren.

Waarom blijft die 85-jarige vrouw zo jammeren? Heeft ze pijn? Is ze verdrietig? Is ze bang? Voelt ze zich alleen? Wil ze aandacht? Of heeft ze zich altijd zo jammerend opgesteld? Hoe komt het dat deze 79-jarige man steeds om zich heen meept en van zich afslaat? Wat zit hem dwars? Is hij kwaad? Teleurgesteld? Is het een reactie op onmacht of frustratie? Is hij angstig? Of zaten zijn handen vroeger ook al zo los? Met dergelijke vragen komen we er niet. Eventuele antwoorden verbergen de ingewikkelde samenhangen tussen de lichamelijke, psychische en sociale facetten, tussen de levens-

geschiedenis van de patiënt en zijn huidige beleving en tussen de relaties van hem met de anderen om hem heen. Maar hoe moet het dan wel?

De psycholoog *Huub Buijssen* en de verpleeghuisarts *Theo Razenberg* zetten in hun boek *Dementie: Een praktische handreiking voor de omgang met Alzheimer patiënten* een eerste stap in deze ingewikkelde materie. Bij de nieuwe, derde druk zijn enige hoofdstukken toegevoegd die handelen over de omgang met gedragsgestoorde dementerenden.

Huub Buijssen heeft al heel wat boeken op zijn naam staan, die alle aan een tweede of derde druk toe zijn. Hij voelt klaarblijkelijk aan wat er leeft onder het publiek. Voor *DENKBEELD* heeft hij een mini-serie verzorgd over 'omgang met dementerenden', in drie afleveringen. Veel daarvan vinden we in dit boek terug. Maar er is meer. Over communiceren met dementerenden, over omgang met stemmingstoornissen (agressie, depressie en achterdocht) en over de problemen van de verzorgende familieleden.

Praktische adviezen

De auteurs hebben gekozen voor een pragmatische aanpak en komen met directe adviezen hoe we met deze dementerenden om kunnen gaan. Aan de hand van voorbeelden uit de praktijk van alledag laat Huub Buijssen zien hoe we ons wel en hoe we ons beter niet moeten opstellen. Dat doet hij op een duidelijke wijze, die lezers van alle niveaus en achtergronden aanspreekt.

Het belerende toontje ('Huub, heb je ook soms schoolmeestersbloed?') neem ik graag voor lief. Tenslotte is dit één van de weinige boeken (naast *Een dag van 36 uur*), dat de omstanders niet in de kou laat staan, want zij zijn de *verborgen slachtoffers van dementie*.

Huub Buijssen en Theo Razenberg
Dementie: een praktische handreiking voor de omgang met Alzheimer patiënten.
 Derde, herziene druk.
 Boom, Meppel, 1991
 ISBN 00-6000-081-8 Prijs f 32,50

Frans Gilson is als neuropsycholoog verbonden aan de geriatrie afdeling en de geheugenpoli van het Ziekenhuis Gooi-Noord te Blaricum.